

Bilag 2 - Baggrundsnotat

Model for beregning af en (børne-)fattigdomsgrænse i Københavns Kommune

Notatet beskriver den foreslåede model for opgørelse af (børne-)fattigdomsgrænsen, herunder hvordan hhv. medianindkomstmetoden og budgetmetoden anvendes til at opgøre fattigdom.

Metoder til opgørelse af økonomisk fattigdom

Medianindkomstmetoden og budgetmetoden er metoder til opgørelse af økonomisk fattigdom.

Budgetmetoden

Budgetmetoden afgrænser personer i økonomisk fattigdom med afsæt i et minimumsbudget, der består af forskellige forbrugsområder. Dvs. der opstilles et skøn for det minimum af udgifter en husstand af en given sammensætning forventes at afholde for at opretholde en acceptabel levestandard. Hvis husstanden har en disponibel indkomst, der er lavere end minimumsbudgettet, anses husstanden som økonomisk fattig.

I budgetmetoden skal der løbende ske en tilpasning af priser og poster i budgettet, så de afspejler udviklingen i samfundet, herunder også udviklingen på boligområdet. Et kritisk punkt i metoden er udvælgelsen af, hvilke forbrugsgoder og tjenester, der skal medtages i minimumsbudgettet for en minimal livsførelse. Et andet er prissætningen af forbrugsgoder og tjenester (fx fødevarer, telefoni og transport). Fattigdomsgrænsen på baggrund af budgetmetoden er derfor afhængig af, hvordan begrebet "minimal livsførelse" defineres, og hvilke forbrugsgoder der anses som essentielle. Det primære kritikpunkt af budgetmetoden er, at opstilling af delelementer i budgetmetoden i noget omfang beror på en normativ vurdering af nødvendige goder, og at det derved antages, at alle har samme behov og prioriteringer.

ØKF anbefaler i samarbejde med Socialforvaltningen (SOF), at opgørelsen af fattigdom med afsæt budgetmetoden baseres på Rockwool Fondens Forskningsenheds (RFF) og Center for Alternativ Samfundsanalyse (CASA) tidligere opstillede minimumsbudgetter fra 2016¹. Minimumsbudgetterne er beregnet til at vise minimale

28-04-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 3200

Dokumentnummer i F2
2986974

Sagsnummer eDoc
2023-0072301

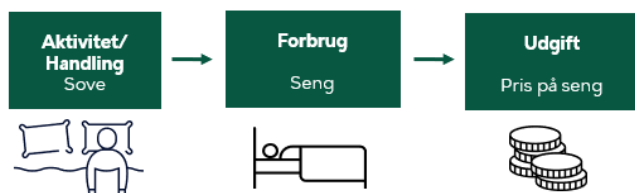
Sagsbehandler
Karen Krag Sehested

¹Bonke J. & A.E.W. Christensen (2016). *Minimumsbudget for forbrugsudgifter - hvad er det mindste, man kan leve for?*, Rockwool Fondens Forskningsenhed, Syddansk Universitetsforlag.

sammenlignet med almindelige leveomkostninger og vurderes at afspejle aktuelt bedste viden indenfor området i en dansk kontekst. De er blevet benyttet i forskellige forskningsmæssige sammenhænge, hvor minimumsbudgetterne er blevet pris- og lønfremskrevet for at tage højde for inflation.

Minimumsbudgetterne består af 10 forbrugsområder. Udgiftsniveaulet for hvert forbrugsområde er fastsat på følgende vis:

1. Et ekspertpanel for hvert af forbrugsområderne fastlagde individets behov ift. hvad der vurderes nødvendigt for at kunne leve og deltage i samfundslivet
2. Der blev af ekspertpanelet lavet en vurdering af, hvordan handlingerne og aktiviteterne, der afspejlede behovet, gav udslag i forbrug
3. Slutningsvis prisfastsatte ekspertpanelet de forskellige forbrugsgoder i forbrugsområderne

I opgørelsen af både det individ- og husholdningsspecifikke forbrug tages højde for alder, køn og antal familiemedlemmer, hvilket gør det muligt at sammensætte forskellige familietyper.

Dog er det vigtigt at tage forbehold for, at der siden 2016 kan være sket en udvikling i vurderingen af nødvendigt forbrug. RFF har oplyst ØKF, at de er ved at opstarte et nyt projekt, der skal revurdere opgørelsen af de nuværende minimumsbudgetter. Hvis revurderingen giver anledning til ændringer, justeres opgørelsen af (børne-)fattigdom derefter.

Forbrugsområderne i modellen vil blive pris og lønfremskrevet via Danmarks Statistiks Forbrugerprisindeks, så alle udgiftsposter korrigeres for inflation.

Huslejekomponenten beregnes særskilt, så den afspejler huslejeniveauet i Københavns Kommune. Huslejekomponenten beregnes som et vægtet gennemsnit af huslejen for private lejemål og huslejen i almenboliger i Københavns Kommune. Det er forventningen, at huslejeniveauet i Københavns Kommune er højere end huslejeniveauet på landsplan, hvorfor opgørelsen derved vil identificere en større gruppe af fattige københavnere, end hvis det landsgennemsnitlige huslejeniveau blev lagt til grund.

Error! Reference source not found. viser forbrugsområderne, der vil indgå i minimumsbudgetterne samt beregningsmetoderne.

Figur 1. Forbrugsområder i minimumsbudgetterne

Forbrugsområder i RFF og CASA's minimumsbudgetter fra 2016	Metode til beregning
Mad- og drikke Beklædning Hygiejne og sundhed Transport Kultur og fritid Spædbørnsudstyr Dagligvarer (husholdningsartikler, mv.) Varige forbrugsgoder (møbler, hårde hvidevarer mv.) Forsikringer	Pris og lønfremskrives med Danmarks Statistiks Forbrugerprisindeks
Komponenter, der beregnes af ØKF	Metode til beregning
(Under forbrugsområdet 'Bolig') Husleje	Vægtet gennemsnit af privat leje og leje fra almene boliger i KK. Udregnes årligt på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
(Under forbrugsområdet 'Bolig') Vand, varme og el	Gennemsnitligt forbrug af vand, varme og el pba. boligstørrelse og aktuelle energipriser.

Budgetmetoden er tidligere anvendt til at opgøre (børne-)fattigdom i Københavns Kommune bl.a. i forbindelse med SOFs undersøgelse *Analyse af levevilkår og fattigdom i Københavns Kommune*² fra 2008 og i to opfølgende statusrapporter på fattigdom i København i henholdsvis 2010³ og 2012⁴. Senere blev det besluttet i 2019 af Borgerrepræsentationen på baggrund af en indstilling fra Socialudvalget at stoppe opgørelsen efter budgetmetoden for i stedet at følge udviklingen i fattigdom opgjort med medianindkomstmetoden, som ØKF siden 2015 har opgjort i den årlige udgivelse *Status på København*.

Medianindkomstmetoden

Med medianindkomstmetoden opgøres fattigdom med afsæt i indkomstniveauet i resten af samfundet. Her defineres en familie af en bestemt størrelse og sammensætning som fattig, hvis deres ækvivalerede disponible indkomst er under 50 pct. af medianindkomsten for denne familietype.

Medianindkomstmetoden er den mest anvendte metode til beregning af økonomisk fattigdom både nationalt, internationalt og inden for

² Socialforvaltningen (2008), *Analyse af levevilkår og fattigdom i Københavns Kommune*. Socialforvaltningens Projektkontor, Københavns Kommune

³ Socialforvaltningen (2008), *Fattigdom i Københavns Kommune - En status*. Socialforvaltningen, Københavns Kommune

⁴ Socialforvaltningen (2012), *Fattigdom i Københavns Kommune - En status*. Socialforvaltningen, Københavns Kommune

forskning, ligesom der er rimelig stor enighed om den metodiske praksis. I dag anvendes medianindkomstmetoden af ØKF til årlig opgørelse af børnefattigdommen ifm. *Status på København* samt til løbende analyser, da metoden er enkel at anvende (baseret på objektive kriterier, som kan afdækkes i data) og kan bruges til at sammenligne udviklingen på tværs af kommuner.

Et af kritikpunkterne ved medianindkomstmetoden er, at fattigdom udelukkende defineres ud fra det relative indkomstniveau i samfundet. Metoden tager dermed ikke højde for, hvad du har råd til. F.eks., hvis inflationen stiger og priserne derved stiger på varer- og tjenesteydelser, mens indkomsten forbliver det samme. Derved kan man komme til at undervurdere fattigdom, da der kan være familier, der ligger over den definerede fattigdomsgrænse, men som ikke har råd til at købe basale forbrugsgoder.

Metodernes sammenlignelighed

Begge metoder har fordele og ulemper. Budgetmetoden indebærer et normativt skøn for, hvilket forbrug der er nødvendigt for at leve et værdigt liv, men logikken bag den er forståelig, da den følger en intuitiv forståelse af fattigdom som værende lig forbrugsmuligheder. Det vil sige, at hvis en familie ikke har råd til at købe nødvendige varer og tjenesteydelser, lever familien i økonomisk fattigdom.

Medianindkomstmetoden baseres på objektive kriterier, som kan observeres i registerdata. Dog siger det ikke nødvendigvis noget om, hvorvidt familier har råd til at købe nødvendige forbrugsgoder.

Trods forskellighed i opgørelsesmetode viser undersøgelser af opgørelsesmetoderne foretaget af Ekspertudvalget om fattigdom og Danmarks Statistik ^{5,6}, at budgetmetoden og medianindkomstmetodens stort set identificerer den samme målgruppe af borgere.

Ekspertudvalget om Fattigdom⁵ anbefalede i 2013 på den baggrund, at den daværende regering fastsatte en økonomisk fattigdomsgrænse ud fra medianindkomstmetoden, som skulle valideres ved hjælp af budgetmetoden med nogle års mellemrum.

ØKF lægger med indstillingen op til at opgøre (børne-)fattigdomsgrænsen ved brug af budgetmetoden og holde disse resultater op mod medianindkomstmetoden for at sikre et retvisende billede. Kombinationen af denne analysetilgang afspejler Ekspertudvalget om Fattigdoms anbefaling.

⁵Ekspertudvalget om Fattigdom (2013), En Dansk Fattigdomsgrænse – Analyser og forslag til opgørelsesmetoder, afrapportering fra regeringsnedsat ekspertudvalg. ISBN: 978-87-7546-422-7

⁶Danmarks Statistik (2018). Bag om relativ fattigdom. Notat. Danmarks Statistik.